

ULUSAL RADYASYON İZLEME VE RADYASYON KONTROLÜ HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM Başlangıç Hükümleri

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı, iyonlaştırıcı radyasyona yönelik ulusal radyasyon izleme ve radyasyon kontrolü faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar ile ilgili kişi, kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluklarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, iyonlaştırıcı radyasyona yönelik ulusal radyasyon izleme ve radyasyon kontrolü faaliyetlerini kapsar.

(2) Radyasyon acil durumları sırasında veya radyolojik ve nükleer tehdit ve tehlikelere ilişkin yapılan ölçüm ve analizler bu Yönetmeliğin kapsamı dışındadır.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelik, 95 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine ve 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Atık işleme tesisi: 2/4/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliğine göre ön işlem ve ara depolama tesisleri dâhil aktarma istasyonları hariç olmak üzere atıkları, mezkûr Yönetmeliğin Ek-2/A ve Ek-2/B’indeki faaliyetlerle geri kazanan ve/veya bertaraf eden tesisi,

b) Kurum: Nükleer Düzenleme Kurumunu,

c) Merkez: Radyasyon İzleme ve Uyarı Sistemi Ağına ait istasyonlardan elde edilen verilerin toplandığı ve takip edildiği veya Radyasyon Kontrol ve Tespit Sistemlerinden elde edilen verilerin toplandığı ve takip edildiği ilgili kamu kurumlarındaki merkezleri,

ç) Radyasyon izleme: Kurum tarafından belirlenen periyotlarda çevresel ortamlarda sürekli olarak yapılan radyasyon ölçüm ve analizlerini,

d) Radyasyon İzleme ve Uyarı Sistemi Ağı (RADİSA): Ülke sınırları içindeki istasyonları vasıtasıyla havadaki gama radyasyon doz hızını sürekli olarak ölçen, ölçüm verilerini normal şartlarda belirli periyotlarda merkeze aktaran ve merkeze anlık olarak uyarı verebilen istasyonlar ile merkezden müteşekkil ağı,

e) Radyasyon kontrolü: Kişi, eşya, taşıt, atık veya emtia için Radyasyon Kontrol ve Tespit Sistemleri marifetiyle gerçekleştirilen radyasyon kontrolünü,

f) Radyasyon Kontrol ve Tespit Sistemi (RKTS): Radyasyon kontrolünde kullanılan ve radyasyon sayımını art alan radyasyon seviyesiyle ilişkili olarak kontrol eden, normal şartlarda elde ettiği veriyi belirli periyotlarda merkeze aktaran ve olası bir radyasyon tespiti durumunda merkeze anlık olarak uyarı verebilen sabit veya taşınabilir dedektör sistemini,

g) Uyarı: RADİSA’ya ait herhangi bir istasyonda ölçülen radyasyon doz hızının, o istasyona ait ortalama art alan radyasyon seviyesinin belirlenen katını aşması durumu ile RKTS’ye ait bir dedektörde elde edilen sayımın sistem yazılımında art alan radyasyon seviyesiyle ilişkili olarak belirlenen seviyeyi aşması durumunu,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel İlkeler, Görev ve Sorumluluklar

Genel ilkeler

MADDE 5- (1) Ulusal radyasyon izleme ve radyasyon kontrolü faaliyetlerinde;

a) Çevresel ortamlarda radyasyon seviyesinin belirlenip takip edilmesi,

b) Ülke sınırları içerisine yasa dışı veya düzenleyici kontrol dışı radyoaktif madde girişine engel olunması,

c) Bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen ilkeler çerçevesinde olası radyasyon acil durumlarının erken tespit edilmesi sağlanarak halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunması, esastır.

(2) Kurum, ulusal radyasyon izleme faaliyetlerine ilişkin politika ve stratejinin belirlenmesine esas Ulusal Radyasyon İzleme Master Planını hazırlar ve uygular veya uygulanmasını temin eder.

(3) İlgili kurum ve kuruluşlar, ulusal radyasyon izleme ve radyasyon kontrolü faaliyetlerine ilişkin bu Yönetmelikle kendilerine verilen görev ve sorumlulukları yerine getirir.

(4) Bu Yönetmelik kapsamında radyasyon kontrolü faaliyetlerinde yer alan bakanlıklar kendi mevzuatı çerçevesinde sorumluluklara ilişkin gerekli düzenlemeleri yapar.

Radyasyon İzleme ve Uyarı Sistemi Ağı

MADDE 6- (1) Kurum, ulusal radyasyon izleme faaliyeti çerçevesinde;

a) RADİSA'yı işletir veya RADİSA'nın işletilmesini sağlar.

b) Gerek görmesi halinde, düzenleyici kontrolün sağlanması amacıyla nükleer tesisler, radyasyon tesisleri, radyoaktif atık tesisleri ve radyasyon uygulamaları için RADİSA'ya ek olarak özel bölgesel radyasyon izleme sistemlerini kurar veya bu sistemlerin kurulmasını sağlar.

c) RADİSA istasyonlarından elde edilen verileri merkezi olarak sürekli takip eder veya verilerin takip edilmesini sağlar.

ç) RADİSA istasyonlarının kurulmasına ihtiyaç duyulan yerleri altyapıyı dikkate alarak mülki idare amirleriyle işbirliği içerisinde belirler.

d) RADİSA istasyonlarının kurulu olduğu alanların ait olduğu kurum ve kuruluşlarla normal şartlarda ve uyarı durumunda iletişim için irtibat listesini oluşturur.

e) Gerekli hallerde mevcut istasyonların yerlerinin değiştirilmesine karar verebilir ve yer değişimi kapsamındaki faaliyetleri yürütür veya faaliyetlerin yürütülmesini sağlar.

(2) RADİSA istasyonlarının kurulu olduğu alanların ait olduğu kurum ve kuruluşlar, kurulum, bakım ve onarım faaliyetleri kapsamında Kurum ile iş birliği yapar.

(3) RADİSA'ya ait herhangi bir istasyondan uyarı alınması durumunda;

a) Kurum, istasyonun kurulu olduğu ilgili kurum veya kuruluşla temasa geçerek uyarının sebebini araştırır.

b) Uyarının sebebini merkezden tespit edilemediği durumlarda Kurum, istasyonun bulunduğu ilin İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü ile iş birliği içinde durumun nedenini araştırır ve gerekli durumlarda Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile irtibata geçer.

c) Uyarının sebebini bir radyasyon acil durumu veya radyolojik ve nükleer tehdit ve tehlike durumu olması durumunda ilgili mevzuat ve plarlarda yer alan hükümler uygulanır.

(4) Kurum, ulusal ya da uluslararası kurum ve kuruluşlardan herhangi bir olağandışı duruma ilişkin bildirim veya bilgi talebi alınması durumunda, gerekli gördüğü örnekleme faaliyetleri ile laboratuvar analizlerini gerekirse diğer kurum ve kuruluşlarla koordinasyon halinde yaptırır.

(5) Kurum, RADİSA istasyonlarından alınan verilerin gerektiğinde ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlara aktarılması için gerekli altyapıyı oluşturur veya altyapının oluşturulmasını sağlar.

RKTS işletenlerin genel sorumlulukları

MADDE 7- (1) RKTS'ler Ticaret Bakanlığının, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının ilgili mevzuatında belirtilen ve bu Yönetmelik kapsamındaki radyasyon kontrolü faaliyetini yürüten gerçek veya tüzel kişiler tarafından işletilir.

(2) RKTS'leri işletenler;

a) RKTS'ler için Kurumdan uygunluk alır.

b) RKTS'lerin işletilmesini, izlenmesini ve sürekli çalışır durumda tutulmasını sağlar.

c) RKTS'lerin bakım ve onarım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesini sağlar. Bu faaliyetler gerçekleştirilmeden önce yazılı olarak ilgili bakanlıklara bildirim yapar.

ç) RKTS'lerden alınan uyarıların anlık, verilerin ise belirli periyotlarda istenilen biçimde merkeze aktarılmasını sağlar.

(3) RKTS'lerin radyasyon kontrolü yapmadığı durumlarda; gümrük kapılarından kişi, eşya ve taşıt girişi, kıyı tesislerine ve atık işleme tesislerine metal hurda veya atık girişi yapılamaz.

Gümrük kapılarına kurulan RKTS'ler

MADDE 8- (1) Ticaret Bakanlığı;

a) 7/10/2009 tarihli ve 27369 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gümrük Yönetmeliğinin 72/T maddesi uyarınca, kişi, eşya ve taşıtların radyasyon kontrolleri için gümrük kapılarına RKTS'lerin kurulmasını sağlar.

b) Metal hurdaların ve atıkların yurda girişinin sadece RKTS kurulu olan gümrük kapılarından ve ilgili mevzuat kapsamında yer alan ve RKTS kurulu olan diğer giriş noktalarından yapılmasını sağlar.

c) İhtiyaç halinde kullanılmak üzere yeterli sayıda taşınabilir RKTS'lerin bulunacağı gümrük kapılarını ve ilgili mevzuat kapsamında yer alan ve RKTS kurulu olan diğer giriş noktalarını belirler.

(2) RKTS'lerden uyarı alınması durumunda;

a) Ticaret Bakanlığı veya eşyanın sunulduğu ilgili gümrük idaresi, uyarıya neden olan emtianın, sadece çevrede doğal olarak bulunan radyoaktif maddeleri veya doğal radyoaktif maddelerin bulaşmış olduğu malzemeleri içerdiğinin tespit edilmesi halinde bu emtianın yurda girişine izin verir. Emtianın sadece çevrede doğal olarak bulunan radyoaktif maddeleri veya doğal radyoaktif maddelerin bulaşmış olduğu malzemeleri içermediğinin değerlendirildiği durumlarda veya gerek görmesi halinde Gümrük Yönetmeliğinin 72/T maddesi uyarınca işlem tesis eder. Bu süre içinde, emtianın yurda girişine izin verilmez. İlgili mevzuatta yer alan muafiyet sınırlarının altında olsa veya doğal radyoaktif maddeler içerse dahi oyuncaklar, kırtasiye malzemeleri, giysiler, kozmetikler, ev eşyaları, takılar ve benzeri malzemelerin yurda girişine izin verilmez.

b) Ticaret Bakanlığı, Kurum tarafından gerek görüldüğü takdirde ücreti ithalatçı tarafından ödenmek üzere gerekli radyolojik ölçüm ve analizleri Kurum tarafından yetkilendirilen tüzel kişilere yaptırır, radyolojik ölçüm ve analiz sonuçlarını da içeren ilgili belgelerle birlikte Kurumdan uyarıya ilişkin görüş alır.

c) Yurda ithal edilecek metal hurdalara, çıkış ülkesinde gemi veya kara nakil aracına yüklenmeden önce Kurum tarafından yetkilendirilen tüzel kişiler tarafından yapılan radyasyon kontrolü sonucunda tanzim edilen, metal hurdanın radyoaktivite içermediğini gösteren belgenin sunulması halinde Kurumdan görüş alınarak işlem tesis edilir. Söz konusu kontrolün yapıldığına dair belgenin sunulmaması halinde ise radyoaktif madde ihtiva eden metal hurdaların yurda girişine izin verilmez.

Atık işleme tesislerine kurulan RKTS'ler

MADDE 9- (1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı; düzenli depolama tesisi, yakma tesisi, beraber yakma tesisi, gemi söküm tesisi, metal hurda elleçleme tesisi ile ilgili mevzuatında yer alan ve RKTS bulunması zorunlu olan diğer atık işleme tesislerine radyasyon kontrolü için RKTS'lerin kurulmasını sağlar.

(2) Atık işleme tesislerinde RKTS'lerden uyarı alınması durumunda;

a) Atık işleme tesisi işletmecisi, uyarıya neden olan atığı atık işleme tesisine kabul etmez, Kuruma ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına durumu bildirir.

b) Atık işleme tesisi işletmecisi, uyarıya neden olan atıkların radyolojik ölçüm ve analizlerinin Kurum tarafından yetkilendirilen tüzel kişiler vasıtasıyla yapılarak ayrıştırılmasını sağlar.

c) Radyoaktif atıklar, ilgili mevzuat çerçevesinde işlem görür. Yapılan işlem, atık işleme tesisi işletmecisi tarafından yazılı olarak Kuruma bildirilir.

ç) Atık işleme tesisi işletmecisi, ihtiyaç duyulması halinde ilgili belgelerle birlikte Kurumdan uyarıya ilişkin görüş alır.

Diğer radyasyon izleme faaliyetleri

MADDE 10- (1) Düzenleyici kontrole tabi nükleer tesisler, radyasyon tesisleri, radyoaktif atık tesisleri ve radyasyon uygulamaları için yürütülen radyasyon izleme faaliyetlerine ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.

(2) Kurum, sınır ötesi nükleer tesislerden dolayı ülke sınırları içinde radyolojik etkiye maruz kalması muhtemel alanların izlenmesini sağlar.

(3) Nükleer takatli gemi ve denizaltıların Türk iç suları ve limanlarına yapacakları ziyaretlerde gerçekleştirilecek radyasyon izleme faaliyetleri ilgili mevzuatta belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde ilgili kurumlarca yürütülür.

(4) Kurum, gerek gördüğü durumlarda art alan radyasyon seviyesi yüksek alanlar, radyoaktif kirliliğe maruz kalmış alanlar, radyoaktif madde ile kirlenmiş malzemelerin gömüldüğü alanlar ve benzeri alanların izlenmesini sağlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Diğer hususlar

MADDE 11- (1) RKTS'lerin uygunluğuna ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından ayrıca düzenlenir.

(2) Bu Yönetmelik kapsamında radyolojik ölçüm ve analiz yapacak ve sonuçlarına ilişkin belge tanzim edecek olan tüzel kişilerin yetkilendirilmesine ilişkin hususlar Kurum tarafından ayrıca düzenlenir.

(3) Bir atık işleme tesisinin radyoaktif atık kabul etme riskine dayalı olarak o tesiste RKTS kurulmasının zorunlu olup olmadığı konusunda bir tereddüt oluşması durumunda Kurumun görüşü esas alınır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce radyasyon ölçüm sistemleri için verilmiş olan uygunluk belgeleri, belge süresi sona erene kadar geçerlidir. Uygunluk belgesi alan ve bu sistemleri işletenler, uygunluk belgelerinin geçerlilik sürelerinin bitiminden önceki üç ay içerisinde bu Yönetmelik hükümleri uyarınca Kurumdan uygunluk alır.

(2) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte henüz RKTS kurulu olmayan veya RKTS kurulu olmakla birlikte sistem değişikliği gerektiren tesis veya gümrük kapıları, bu Yönetmelikle getirilen yükümlülüklerini altı ay içerisinde yerine getirir. Talep edilmesi ve talep gerekçesinin Kurum tarafından uygun bulunması durumunda bu süre Kurum tarafından altı aya kadar uzatılabilir.

Yürürlük

MADDE 12- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Nükleer Düzenleme Kurumu Başkanı yürütür.